

De veranderende gemeente

Inleiding op de webteksten

Inleiding

Welkom bij het digitale gedeelte van de onderzoeksresultaten van het onderzoek *De veranderende gemeente* (verder: DVG-onderzoek). Dit onderzoek is gerealiseerd in opdracht van het A&O fonds Gemeenten en is uitgevoerd door prof. dr. Thijs Homan (auteur van de teksten) en drs. Mario Kieft, beiden werkzaam bij de Open Universiteit Nederland en daarnaast actief als zelfstandige adviseurs. De resultaten van het DVG-onderzoek beslaan twee aparte delen die op twee verschillende manieren en plaatsen zijn gepubliceerd. Het eerste deel vind je in het boek *De veranderende gemeente*, het tweede deel vind je hier, op de websites aeno.nl en thijs-homan.nl. Het boek bestaat uit hoofdstuk 1 tot en met 13, en op de website vind je de hoofdstukken 14, 15 en een uitgebreide beschrijving van de tabbladen uit hoofdstuk 12 in het boek. Inhoudelijk is de rapportage van de onderzoeksresultaten opgedeeld in drie hoofdonderdelen, die ik hierna toelicht:

1. onderzoeksbevindingen;
2. tabbladen;
3. literatuurbespreking en bronnen.

Onderzoeksbevindingen

In het boek vertel ik in de eerste elf hoofdstukken het verhaal van datgene wat ik bij het DVG-onderzoek ben tegengekomen. Een overzicht dus van de onderzoeksbevindingen. Om te beginnen schets ik in het eerste hoofdstuk de verandertrajecten die in gemeenten gaande zijn. In hoofdstuk 2 en 3 bespreek ik vervolgens twee verschillende verzamelingen theoretische uitgangspunten die je zou kunnen gebruiken: welke verklaringlijn lijkt het meest relevant om de gemeentelijke verander- en ontwikkeldynamiek te kunnen begrijpen? Al de data die we met de onderzoeksmethoden hebben verzameld, zijn geanalyseerd aan de hand van de theoretische uitgangspunten die het derde hoofdstuk schetst.

In de hoofdstukken daarna presenteer ik de resultaten van de analyse van al de data. Daarbij begin ik in hoofdstuk 4 met de kenmerken van de gemeentesetting. Wat maakt gemeenten speciaal? In dit hoofdstuk schets ik ook een centraal vraagstuk waar al de gemeenten mee te maken hebben en hoe gemeenten in algemene zin met dit vraagstuk omgaan. Zoals in de hoofdstukken 5, 6 en 7 zal blijken, zijn er drie nadere strategieën te benoemen die gemeenten hanteren om te proberen dit vraagstuk het hoofd te bieden. Vervolgens ga ik in hoofdstuk 8 in op het verschijnsel van 'organische

verandering'. Dit is een term die tijdens de bijeenkomsten die in het kader van het DVG-onderzoek georganiseerd waren, menigmaal werd gebedigd door de aanwezigen. In hoofdstuk 9 ga ik dan in op belangrijke spelers bij die organische verandering, namelijk de zogenoemde *veranderfonteintjes*. Nadat ik in hoofdstuk 10 een overzicht presenteer van zeven verschillende verandertypen ('verandergedaantes') en het concept 'veranderreizen', kom ik uiteindelijk in hoofdstuk 11 uit op een aantal proposities over het karakter van gemeentelijke verandering en ontwikkeling. Na een samenvatting in hoofdstuk 12 van de zogenoemde *tabs* (of *tabbladen*), volgt er tot slot in hoofdstuk 13 een aantal aandachtspunten en algemene conclusies.

Tabbladen

Het tweede hoofdbestanddeel van deze publicatie betreft zogenoemde tabs. Tijdens het onderzoek zijn diverse bijzondere fenomenen naar voren gekomen, die niet zo maar een, twee, drie in een paar zinsneden te karakteriseren zijn. Zou ik die fenomenen in volle glorie in het boek uiteen hebben gezet, dan zou dit het overzicht over de hoofdlijn van het betoog kunnen verminderen. De termen waarmee ik deze fenomenen in de tekst aanduid, [zijn op deze manier opgesteld](#). Net zoals in Wikipedia kun je die woorden 'aanklikken', waarna je naar een tekst springt die dieper ingaat op het aangeklikte woord. Bij de publicaties over het DVG-onderzoek heb ik deze Wikipedia-achtige opzet metaforisch overgenomen: in de teksten in het boek en die op de website zijn woorden onderstreept die verwijzen naar de tabteksten. Daarbij verwijst de kleur van de onderstreping naar de kleur waarin de 'gehyperlinkte' tekst is opgesteld. Deze 'uitklapteksten' heb ik *tabs* (tabbladen) genoemd. In die tabs worden de onderstreepte woorden uitgebreid uitgediept, gebruikmakend van tal van nadere wetenschappelijke publicaties. Elke tab gaat over een apart verschijnsel, en als je daar meer over te weten wilt komen, kun je dus de tabs aanklikken (lees: er naartoe gaan door de betreffende bestanden op de website *aeno.nl* en *thijs-homan.nl* te openen) om daar meer de diepte in te gaan. In het twaalfde hoofdstuk in het boek zijn samenvattingen van de tabs opgenomen. Hier op de website staan per tab de uitgebreide teksten. Ook zijn er van een aantal tabs filmpjes en animaties gemaakt die je kunt bekijken via je smartphone of tablet.

Literatuurbespreking en bronnen

Onder het betoog zitten tal van wetenschappelijke onderzoekspublicaties. Deze publicaties ondersteunen onderdelen van het betoog en vormen teza-

men de theoretische (en in sommige gevallen ook de empirische) basis voor de conclusies die ik trek. Het derde inhoudelijke bestanddeel van deze publicatie wordt gevormd door de literatuurbespreking van de institutionaliseringstheorie (hoofdstuk 14), de wetenschappelijke verantwoording (hoofdstuk 15), de eindnoten en de literatuurlijst. De hoofdstukken 14 en 15 en de uitgebreide teksten van de tabs vind je op de website *aeno.nl* en *thijs-homan.nl*.

Resumé: wat lees je waar?

Dus, wil je weten:

- wat de hoofdlijn van de resultaten van het DVG-onderzoek is? Lees dan in het boek hoofdstuk 1 tot en met 11, en hoofdstuk 13 met de aandachtspunten en algemene conclusies. In het boek vind je ook de literatuurlijst.
- waar verschijnselen als 'veranderfonteintjes' en 'ontkoppelparadijzen' en dergelijke voor staan? Lees dan in hoofdstuk 12 in het boek de samenvattingen van de tabs of de uitgebreide beschrijving ervan op de website. In de teksten [verwijs ik op deze manier naar die onderdelen](#). Bij een aantal tabs hoort een kort filmpje of een animatie waarin ik die tabs toelicht. Je kunt die films en animaties bekijken door de afbeelding van de tab te scannen met je smartphone of tablet. Welke tabs dat zijn, herken je aan dit icoontje bij de afbeelding van de tab: . Je kunt de films en animaties bekijken door de afbeelding van de tab te scannen met je smartphone of tablet. Daarvoor moet je eerst de app *De veranderende gemeente* installeren, uitgegeven door het A&O fonds Gemeenten. Je kunt deze app downloaden in de Apple App Store of Google Play Store, of door de QR-code onderaan de bladzijde te scannen.
- welke theoretische invalshoeken en literatuur er zijn gebruikt? Lees dan hoofdstuk 14 op de website.
- hoe het onderzoek is uitgevoerd en waarom dat zo is gedaan? Lees dan hoofdstuk 15 op de website.

De literatuurverwijzingen in de tekst en in de eindnoten zijn terug te vinden in het onderdeel Literatuur in het boek *De veranderende gemeente*.

A&O fonds Gemeenten

Postbus 11560 • 2502 AN Den Haag • 070 76330030
secretariaat@aeno.nl • www.aeno.nl